

Innovatie: minder grenzen, meer kansen

Innovation: moins de frontières, plus d'opportunités

Pieter Timmermans
Gedelegeerd bestuurder VBO
Administrateur délégué FEB

Brussel/Bruxelles, 20.9.2016

Dames en heren ministers van de federale en de regionale regeringen,
Dames en heren Partijvoorzitters,
Excellenties en hoogwaardigheidsbekleders,
Beste Ondernemers,
Experten en academici,
Dames en Heren,

Hebt u ons nieuwste nummer van ons magazine REFLECT al gelezen?

Dat moet u zeker doen! We stellen er liefst 40 topcases en best practices in voor van Belgische ondernemers en organisaties die over alle grenzen heen samenwerken om innovatieve oplossingen en ideeën in de markt te zetten. Vergeet dus straks zeker niet om uw exemplaar mee te nemen.

Ook deze namiddag kon u getuige zijn van de gedrevenheid, de passie en de overtuiging waarmee onze bedrijven hun innovatieprojecten voorstelden. Van de vindingrijkheid en het doorzettingsvermogen waarmee ze innovatieve producten, diensten, processen en businessmodellen blijven ontwikkelen.

En ondanks al die ideeën en tonnen energie stoot ons land niet door tot de top tien van 's werelds meest innovatieve economieën. Nederland wel, Duitsland ook. België staat volgens de Global Innovation Index wereldkundig gemaakt door het World Economic Forum, op plaats 23.

Nochtans investeerden onze ondernemingen de voorbije tien jaar steeds meer in onderzoek en ontwikkeling. Maar toch vertaalt dat zich nog te weinig in concrete innovaties of extra groei.

Misschien is het nog te vroeg om nu al resultaten te zien?

Misschien spelen andere factoren een negatieve rol?

Misschien hebben de moderne uitvindingen minder impact op onze groei dan pakweg de uitvinding van de elektriciteit, de telefonie en het internet?

Of misschien slagen we er gewoon te weinig in om onze uitvindingen en ideeën om te zetten in vermarktbaar goederen en diensten?

Wat ook de oorzaak moge zijn, de feitelijke realiteit blijft dat het zonder klassieke economische groei moeilijk wordt om jobs te creëren of de financiering van onze sociale zekerheid te verzekeren.

Innovatie: fundament voor welvaart en concurrentiekracht

Mesdames et Messieurs, l'innovation est la force motrice du succès de nombreuses entreprises. Elle constitue aussi bien une source de réussite individuelle que la base de notre État-Providence.

Dans son discours State of the Union de 2014, le Président Obama ne pouvait pas mieux dire : *“We know that the nation that goes 200% for innovation today, will own the global economy tomorrow.”*

Est-ce que j'enfonce une porte ouverte si j'affirme que l'innovation est un moteur essentiel pour notre croissance économique et notre prospérité ? Sans doute que oui. Mais il s'avère quand même utile de rappeler la logique suivante :

- sans innovation au niveau des produits, pas de nouveaux produits à valeur ajoutée, qui rendent notre vie plus agréable et plus confortable ;

- sans innovation des processus, pas de gains de productivité qui accroissent notre prospérité, tout en sauvegardant notre compétitivité.

Sans innovation, il nous est également impossible de conquérir des parts de marché dans l'économie mondiale, d'autant plus que nos coûts salariaux sont élevés.

Et enfin, l'innovation apporte aussi des solutions au changement climatique, au problème de la mobilité, à l'explosion démographique et à la pauvreté. En résumé, sans innovation, il serait bien moins agréable de vivre et de grandir sur notre terre.

Qui, dans cette salle, sait que l'origine du web mondial est une innovation belge ? Ou que la pilule contraceptive a été créée sur le territoire belge ? Ce ne sont que deux exemples d'innovations grâce auxquelles notre pays a rendu possible un progrès sociétal mondial. Aujourd'hui, nos entreprises, nos universitaires et nos entrepreneurs talentueux contribuent toujours à des innovations qui font avancer la société et le monde.

Et pourtant... malgré toute cette créativité et tous ces éléments positifs, notre pays n'appartient pas, ou pas encore, au peloton de tête des pays innovants.

Sterktes en zwaktes

Sterke punten zijn zeker en vast onze hoge scholingsgraad, de goede kwaliteit van ons onderwijs, het gunstig fiscaal klimaat voor onderzoek en ontwikkeling, de groeiende investeringen in onderzoek door de bedrijven en de sterke graad van clustering daarvan.

Klassieke innovatie-remmers zijn dan weer onze loonkostenhandicap, een hoge mismatch op de arbeidsmarkt, een relatief zwakke export van hoogtechnologische producten en een te uitgebreide en rigide regelgeving.

De optelsom van onze sterke en onze zwakke punten suggereert dat we uitblinken in het genereren van nieuwe kennis en ideeën, maar dat we er onvoldoende in slagen om die troeven te verzilveren in de markt. Met andere woorden: we doen veel aan onderzoek en ontwikkeling maar dat vertaalt zich niet altijd in een evenwaardige versterking van de productie en vermarkting van medium- en hoogtechnologische producten.

Een belangrijke verklaring daarvoor is dat het door onze kleine binnenlandse markt niet altijd even evident is om een initiële technologische voorsprong om te zetten in een Europees of zelfs wereldwijd marktleiderschap.

Alles kan altijd beter

Dus, dames en heren, stel ik mij de logische vraag: hoe kunnen we het nadeel van onze kleine interne markt neutraliseren?

Ik zie drie pistes. Eén en twee daarvan zijn klassiekers waar we met het VBO al jaren ijveren voor beterschap en die ik hier dan ook maar summier wil toelichten.

Eén: het wegwerken van een aantal structurele handicaps, zoals

- de te hoge loonkosten;
- de mismatch tussen de uitstroom van ons onderwijs en de concrete noden van een innovatieve economie;

- of ook nog de chronische overregulering op alle beleidsniveaus in ons land.

Dat laatste kwam heel duidelijk naar voor tijdens de workshops deze namiddag. Er is niet alleen een overkill aan regels, vele zijn ook te gedetailleerd, verouderd, buitensporig of niet aangepast aan de hedendaagse hoogtechnologische context. Laat mij een voorbeeld geven: de recente regelgeving voor de economische inschakeling van drones. Een schoolvoorbeeld van hoe we ons zelf in de voet schieten. Terwijl ons land verbiedt dat drones worden ingezet voor post- en vrachtvervoer, experimenteren DHL, Amazon en Google in de VS en Duitsland volop met drones die autonoom pakjes bezorgen.

Cela étant, il faut souligner que ces dernières années, des progrès ont été réalisés avec le soutien des pouvoirs publics, en vue d'éliminer ces handicaps, par exemple au niveau des coûts salariaux. Ou encore au niveau de l'apprentissage en alternance, pour réduire le fossé qui sépare le monde de l'enseignement de celui des entreprises.

La **deuxième** piste est une condition absolue pour pouvoir commercialiser nos idées et inventions innovantes de manière optimale : à savoir un entrepreneuriat dynamique. Ce qui requiert de l'ambition, de l'intelligence et du 'culot'.

« *Que peut faire la Belgique de plus pour inscrire 400 entreprises au lieu de 40 au top mondial ?* » m'a un jour demandé un journaliste. Bonne question. À mon avis, il convient avant tout de rendre les conditions pour entreprendre encore plus favorables. La réforme de l'impôt des sociétés, annoncée récemment par le Ministre des Finances, peut constituer un grand pas en avant, à condition qu'elle ne s'accompagne pas de mesures compensatoires venant brider l'envie d'entreprendre.

Un autre élément en rapport avec cette deuxième piste – c'est-à-dire l'entrepreneuriat – concerne les start-ups. Comme les entreprises au sein des différents ateliers de cet après-midi, je dresse le constat suivant :

Les mesures en faveur des start-ups se multiplient. C'est une bonne chose. Et même les entrepreneurs qui ont déjà largement prouvé leur réussite continuent à être soutenus. Mais qu'en est-il des entrepreneurs se trouvant dans la phase intermédiaire ? Ceux qui sont encore trop petits pour réaliser des bénéfices, mais qui ont besoin d'aide pour assurer une commercialisation réussie de leurs projets. Pour ces entrepreneurs-là, trop souvent, rien n'est prévu.

Zonder grenzen

Maar vandaag zou ik vooral het accent willen leggen op de **derde** piste die innovatie van bij de conceptie tot aan de vermarkting ervan, kan versterken. Ik wil even blijven stilstaan bij het concept 'samenwerking over grenzen heen'.

Begrijp mij goed, dames en heren. De samenwerking waar we dit jaar op focussen tijdens dit VBO-Forum gaat verder dan 'open innovatie' in de één-dimensionele betekenis van het woord. 'Innovation across Borders' zet bedrijven, sectoren, onderzoekscentra, universiteiten en overheidsdiensten aan om de krachten te bundelen, los van geografische, sector- en bedrijfsgrenzen. Succesvolle innovatieprojecten spelen zich immers steeds vaker af over deze grenzen heen.

Een maand geleden antwoordde 60% van de bijna 500 bevroagde bedrijven positief op onze vraag of ze samenwerken met derden op het vlak van innovatie. Dat betekent dat 40% dit nog niet doet. Er is dus nog marge voor verbetering.

En ik ben er zeker van dat deze verbetering er zal komen, want het besef groeit met de dag dat enkel door de krachten te bundelen en gebruik te maken van de bestaande expertise bij de talrijke innovatieactoren in ons land, dat we elkaars zwaktes kunnen opheffen. En dat we snel en efficiënt de vereiste kritische massa bereiken voor succesvolle innovatie.

Kortom, anno 2016 wordt het succes van innovatie bepaald door de gedeelde ambitie van verschillende spelers die samen uit hun natuurlijke comfortzone en bekende denkwereld treden om echt te innoveren.

De grootste successen worden trouwens geboekt wanneer innovatie behalve de bedrijfsgrenzen ook die tussen sectoren doorbreekt. Denk bijvoorbeeld aan de energiesector waar scheikunde, materiaalleer, digitalisering en zelfs de automobielsector elk een deel van de sleutel in handen hebben. Of aan mobiliteit waar nieuwe digitale toepassingen en businessmodellen samen met de automotive sector een nieuw verhaal willen schrijven.

Kortom, de tijd dat innovatie binnen aparte, afgeschermdes hokjes werd 'bedreven' is in de huidige globaliserende wereld voorgoed voorbij. En hoe minder innovatie zich laat begrenzen, hoe groter de kans op belangrijke technologische en commerciële doorbraken.

Mesdames et Messieurs,

Il y a environ un an, lorsque nous avons choisi le thème de ce Forum après une concertation intensive avec nos secteurs membres, nous avons réfléchi à la façon de présenter le thème d'une façon innovante.

Vous avez été accueillis par Zora et Pepper, nos hôtes humanoïdes. Et nous avons agrémenté nos débats de ce jour de quelques autres

innovations marquantes. Autant d'échantillons démontrant ce dont nos entreprises sont capables... Derrière tout cela, les vrais innovateurs, ce sont les entrepreneurs, les jeunes talents, les experts et scientifiques qui ont été aujourd'hui la principale source d'inspiration. Avec vos exemples pratiques, vos enseignements et expériences, vous avez montré les défis que comporte l'innovation.

Dans son rôle de *'jeteur de ponts'*, la FEB entend aider à intégrer de manière équilibrée les solutions à tous les défis. En veillant à ce que la force d'une solution n'annule pas le bénéfice d'une autre. Car à quoi sert de stimuler fiscalement l'innovation aujourd'hui, si nous introduisons demain un nouvel impôt sur la création de valeur ? À quoi sert de prêcher la collaboration aujourd'hui, mais de bâtir demain des barrières contraires à toute logique d'entreprise et engendrant des coûts et une insécurité ? Tous les acteurs – entreprises, pouvoirs publics et monde académique – devront faire des efforts et oser faire tomber des barrières.

En effet, l'innovation et donc le progrès n'arrivent pas sur un plateau d'argent. Il faut travailler dur pour y arriver. Il faudra faire preuve de créativité et de persévérance. Certaines tentatives réussiront, d'autres échoueront. Mais après ce que j'ai – à nouveau – vu et entendu cet après-midi, je suis convaincu que demain sera meilleur qu'aujourd'hui.

U hoort het, dames en heren, na de workshops, de cases en de speeddates van deze namiddag kan het niet anders: ons land zal de komende jaren veel plaatsen hoger klimmen in de Global Innovation Index waarover ik u enkele minuten terug al sprak.

Ons land moet doorgroeien van een innovatievolger naar een innovatieleider in Europa.

Ik heb er het volste vertrouwen in. Maar een glazen bol heb ik jammer genoeg niet.

Zo kon ik niet voorspellen dat onze keynote spreker Matt Brittin op de valreep verstek moest geven. Maar geen nood, hij stuurde zijn rechterhand. In zijn plaats komt zijn Ierse collega, David Sneddon, Head of Export Strategy & Global Expansion Team Google. We zijn blij dat we u zo vlug een even sterke spreker kunnen voorstellen.

Ten years ago, the biggest players in the mobile phone market were Nokia and Blackberry, and Scandinavia and Japan were global hotspots. Since then, Silicon Valley has imposed itself on the sector, and today Google and Apple are calling the shots. This shows the extent to which inventions stemming from south of San Francisco can very swiftly come to impact the daily lives of people around the world. So I'm happy to give the floor to Google's David Sneddon, to tell us a bit about his company's swift rise to success.

Thank you for your attention.
